

Til beslutningsforslag nr. B 8, B 9, B 10, B 11, B 13 og B 14. Betænkning afgivet af Europaudvalget den 2. maj 2003.

Betænkning

over

I. Forslag til folketingsbeslutning om aktindsigt og offentlighed i EU

II. Forslag til folketingsbeslutning om regler for lobbyister i EU

III. Forslag til folketingsbeslutning om øget demokrati i EU's komiteer

IV. Forslag til folketingsbeslutning om, at Den Europæiske Unions embedsmænd ikke må udføre lobbyarbejde for at ændre den danske regerings synspunkter

V. Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af åbenhed i den fælles beslutningsprocedure mellem Europa-Kommissionen og Europa-Parlamentet

VI. Forslag til folketingsbeslutning om alternative videnskabelige vurderinger i EU

[af Keld Albrechtsen (EL) og Line Barfod (EL)]

1. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslagene blev fremsat den 9. oktober 2002 og var til 1. behandling den 3. december 2002. Beslutningsforslagene blev efter 1. behandling henvist til behandling i Europaudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslagene i 2 møder.

Spørgsmål

Udvalget har stillet i alt 15 spørgsmål til udenrigsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret. Heraf 4 spørgsmål vedrørende B 8, 2 spørgsmål vedrørende B 9, 6 spørgsmål vedrørende B 10, 1 spørgsmål vedrørende B 11, 1 spørgsmål vedrørende B 13 og 1 spørgsmål vedrørende B 14.

Udvalgets spørgsmål til udenrigsministeren og dennes svar herpå er optrykt som bilag 2 til betænkningen.

2. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (V, S, KF og RV) indstiller beslutningsforslagene til *forkastelse*.

Et *mindretal* i udvalget (DF) vil redegøre for sin stilling ved beslutningsforslagene 2. behandling.

Et *andet mindretal* i udvalget (SF) indstiller beslutningsforslagene nr. B 8, B 9, B 10, B 13 og B 14 til *vedtagelse uændret*. For så vidt angår nr. B 11, vil mindretallet ved 2. behandling stemme hverken for eller imod beslutningsforslaget.

Et *andet mindretal* i udvalget (EL) indstiller beslutningsforslagene til *vedtagelse uændret*.

Enhedslisten har noteret sig, at regeringen ikke er indstillet på at tage yderligere initiativer til nedbringelse af EU's demokratiske underskud.

Regeringen har i sit udspil til EU-konventet og de kommende traktatforhandlinger alene stillet forslag om flere åbne ministerrådsmøder, men derudover er det småt med initiativer.

Svarene på udvalgsspørgsmålene, som er optrykt i denne betænkning, viser, at det også er helt mikroskopisk, hvad regeringen vil gøre for at mindske det demokratiske underskud i EU's overnationale institutioner.

Den triste situation er derfor, at når den danske regering i realiteten har opgivet at gennemføre demokratiske reformer i EU, så vil der næppe være andre regeringer, som vil gøre det. Og det betyder, at EU's demokratiske underskud vil vokse.

I forhold til B 8 – om aktindsigt og offentlighed i EU – får man kun en opremsning af indholdet i forordningen om aktindsigt, som netop ikke har løst problemerne, men tværtimod åbnet for en uendelig række af undtagelser, helt afhængigt af Kommissionens skøn. En formulering som »Danmark arbejder i Rådets informationsarbejdsgruppe for en liberal anvendelse af aktindsigtsforordningen« er helt utilstrækkelig. I forhold til det omfattende problem med lobbyister – beskrevet i B 9 – er det direkte pinligt, at en regering og en statsminister, som snakker meget om åbenhed og indsigt, kan opfatte en registrering og kortlægning af magtfulde lobbyister som et problem i forhold til f.eks. »...foreningsfrihe-

den. Regeringen skønner det ikke hensigtsmæssigt at registrere diverse aktørers virksomhed«. EL har i beslutningsforslagets bemærkninger dokumenteret den store indflydelse, som specielt erhvervslivets lobbyister har på udformningen og ændringer af EU's direktiver og forordninger. Men det bekymrer tilsyneladende ikke regeringen så meget, at der er grund til som minimum at indføre regler om lobbyisme, der svarer til dem, der eksisterer i USA.

Vedrørende forslaget om øget demokrati i EU's komiteer, B 10, kan regeringen kun love, at man vil foreslå »en yderligere forenkling af regler og procedurer« samt arbejde for »gennemsigtighed og enkelhed«. Den forenkling, som komitologiafgørelsen fra 1999 er udtryk for set i forhold til den fra 1987, er til at overskue. Der er intet udspil i forhold til den stigende magtkoncentration og lovuddelegering, som finder sted fra Rådets side i forhold til at give disse udemokratiske komiteer mere magt og flere sager til endelig afgørelse. I forhold til B 11, som siger, at EU's embedsmænd ikke må udføre lobbyarbejde for at ændre den danske regerings synspunkter, mener regeringen, at det ikke er »hensigtsmæssigt at sætte grænser for EU-embedsmænds kontakt og dialog med offentligheden eller med andre aktører«, selv om forslaget handler om, at EU-embedsmænd på EU's vegne ikke må drive lobbyvirksomhed over for f.eks. danske firmaer for at få disse til at ændre den danske regerings politik i en given sag.

Et andet vigtigt forslag, B 14, som foreslår »alternative videnskabelige vurderinger i EU«, affærdiger regeringen i sit svar med, at Kommissionen er forpligtet til at sammensætte de eksisterende videnskabelige komiteer »på en pluralistisk måde (...). Det er regeringens opfattelse, at Kommissionen efterlever denne pligt«. Ingen erkendelse af, at det kan være et fagligt videnskabeligt problem, at eksperter, som f.eks. står på firmaers lønningsliste som betalte medarbejdere, samtidig også kan optræde som faglige specialister i EU's videnskabelige komiteer til at bedømme – i princippet – det samme firmas erhvervsbetonede ansøgninger om godkendelse af produkter etc. i Europa-Kommissionen.

EL er godt klar over, at der fra dansk side er fremsendt forskellige forslag til mindre reformer til EU-konventet, men vi ser dem kun som at »kradse i overfladen«. Der er f.eks. ikke kommet

forslag, hverken fra regeringen eller fra EU-tilhængeroppositionen, der går imod den kontinuerlige overførsel af lovarbejde til komiteerne, der – koblet med den øgede brug af flertalsafgørelser, som der lægges op til – yderligere vil forværre det demokratiske underskud, som Unionen har, et demokratisk underskud, som med henvisning til øget effektivitet på grund af udvidelsen vil blive forværret og ikke mindsket.

Kristeligt Folkeparti, Tjóðveldisflokkurin, Inuit Ataqatigiit og Siumut var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Charlotte Antonsen (V) nfm. Eva Kjer Hansen (V) Jens Kirk (V) Thor Gunnar Kofoed (V) Tina Nedergaard (V) Kristian Thulesen Dahl (DF) Karina Sørensen (DF) Lars Barfoed (KF) Helle Sjelle (KF) Claus Larsen-Jensen (S) fmd. Henrik Dam Kristensen (S) Jacob Buksti (S) Ritt Bjerregaard (S) Mogens Lykketoft (S) Villy Søvndal (SF) Elisabeth Arnold (RV) Keld Albrechtsen (EL)

Kristeligt Folkeparti, Tjóðveldisflokkurin, Inuit Ataqatigiit og Siumut havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	55*	Enhedslisten (EL)	4
Socialdemokratiet (S)	52	Kristeligt Folkeparti (KRF)	4
Dansk Folkeparti (DF)	22	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	16	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	12	Siumut (SIU)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	2

* Heraf 1 medlem valgt på Færøerne

Bilag 1

Oversigt over bilag vedrørende B 8

Bilagsnr.	Titel
1	Meddelelse om åbning for spørgsmål
2	Spm. 1 om undtagelser, aktindsigt, til udenrigsministeren Spm. 2 om Den Europæiske Ombudsmand, Amsterdamtraktaten, til udenrigsministeren Spm. 3 om korrespondance, til udenrigsministeren Spm. 4 om lige adgang til den samme aktindsigt, til udenrigsministeren
3	Svar på spm. 1 om undtagelser, aktindsigt, fra udenrigsministeren Svar på spm. 2 om Den Europæiske Ombudsmand, Amsterdamtraktaten, fra udenrigsministeren Svar på spm. 3 om korrespondance, fra udenrigsministeren Svar på spm. 4 om lige adgang til den samme aktindsigt, fra udenrigsministeren
4	Tidsplan for udvalgets behandling af B 8
5	1. udkast til betænkning

Oversigt over bilag vedrørende B 9

Bilagsnr.	Titel
1	Meddelelse om åbning for spørgsmål
2	Spm. 1 om registrering, adfærdskodeks, til udenrigsministeren Spm. 2 om lovforberedende komiteer og udvalg, til udenrigsministeren
3	Svar på spm. 1 om registrering, adfærdskodeks, fra udenrigsministeren Svar på spm. 2 om lovforberedende komiteer og udvalg, fra udenrigsministeren
4	Tidsplan for udvalgets behandling af B 9
5	1. udkast til betænkning

Oversigt over bilag vedrørende B 10

Bilagsnr.	Titel
1	Meddelelse om åbning for spørgsmål
2	Spm. 1 om stemmeregler i komiteerne, til udenrigsministeren Spm. 2 om komiteer og administrative afgørelser, til udenrigsministeren Spm. 3 om komiteer, åbenhed, til udenrigsministeren Spm. 4 om tidsfrister, nationale parlamenter, til udenrigsministeren Spm. 5 om ændringsforslag, komitéprocedurer, til udenrigsministeren Spm. 6 om Ministerrådet, forslag, til udenrigsministeren
3	Svar på spm. 1 om stemmeregler i komiteerne, fra udenrigsministeren Svar på spm. 2 om komiteer og administrative afgørelser, fra udenrigsministeren Svar på spm. 3 om komiteer, åbenhed, fra udenrigsministeren Svar på spm. 4 om tidsfrister, nationale parlamenter, fra udenrigsministeren Svar på spm. 5 om ændringsforslag, komitéprocedurer, fra udenrigsministeren Svar på spm. 6 om Ministerrådet, forslag, fra udenrigsministeren
4	Tidsplan for udvalgets behandling af B 10
5	1. udkast til betænkning

Oversigt over bilag vedrørende B 11

Bilagsnr.	Titel
1	Meddelelse om åbning for spørgsmål
2	Spm. 1 om lovgivning, til udenrigsministeren
3	Svar på spm. 1 om lovgivning, fra udenrigsministeren
4	Tidsplan for udvalgets behandling af B 11
5	1. udkast til betænkning

Oversigt over bilag vedrørende B 13

Bilagsnr.	Titel
1	Meddelelse om åbning for spørgsmål
2	Spm. 1 om åbenhed, Amsterdamtraktaten, til udenrigsministeren
3	Svar på spm. 1 om åbenhed, Amsterdamtraktaten, til udenrigsministeren
4	Tidsplan for udvalgets behandling af B 13
5	1. udkast til betænkning

Oversigt over bilag vedrørende B 14

Bilagsnr.	Titel
1	Meddelelse om åbning for spørgsmål
2	Spm. 1 om ansøgninger, godkendelse, til udenrigsministeren
3	Svar på spm. 1 om ansøgninger, godkendelse, til udenrigsministeren
4	Tidsplan for udvalgets behandling af B 14
5	1. udkast til betænkning

Udvalgets spørgsmål til udenrigsministeren og dennes svar herpå

Udvalgets spørgsmål og udenrigsministerens svar herpå er optrykt efter ønske fra Enhedslisten.

Spørgsmål og svar vedrørende B 8

Spørgsmål 1:

Hvad har regeringen gjort for at fjerne indskrænkninger i og undtagelser fra aktindsigt?

Spørgsmål 2:

Hvad har regeringen gjort for, at den europæiske ombudsmand hurtigt og effektivt kan omgå en afgørelse om afslag på ansøgning om aktindsigt?

Spørgsmål 3:

Hvad har regeringen gjort for, at korrespondancen mellem generaldirektoratet m.fl. og mellem Europa-Kommissionen og tredjepart – herunder stater og juridiske personer – er offentligt tilgængelige?

Spørgsmål 4:

Hvad har regeringen gjort for, at der indføres lige adgang for alle borgere til den samme aktindsigt i de samme dokumenter samtidig?

Svar:

Rådet og Europa-Parlamentet vedtog i medfør af EF traktatens art. 255 forordningen om aktindsigt for offentligheden i Europa-Parlamentets, Rådets og Kommissionens dokumenter den 30. maj 2001.

Aktindsigt gælder for alle borgere i EU. Udgangspunktet er, at alle dokumenter i institutionernes besiddelse omfattes af reglerne og dermed i princippet vil være tilgængelige for offentligheden. Aktindsigt er således regelen. Afslag på aktindsigt er undtagelsen.

Forordningens art. 4 rummer en række undtagelsesbestemmelser, herunder for dokumenter hvis udbredelse ville være til skade for beskyttelsen af offentlighedens interesser med hensyn til offentlig sikkerhed, forsvar og militære anlig-

gender, internationale forbindelser, fællesskabets eller en medlemsstats finanspolitik, valutapolitik eller økonomiske politik. Der afslås ligeledes anmodninger om aktindsigt i dokumenter, hvis udbredelse ville være til skade for privatlivets fred og den enkeltes integritet, navnlig i henhold til Fællesskabets lovgivning om beskyttelse af personoplysninger, beskyttelsen af en fysisk eller juridisk persons forretningsmæssige interesser, herunder intellektuelle ejendomsrettigheder, retslige procedurer og juridisk lovgivning, formålet med inspektioner, undersøgelser og revision, med mindre der er en mere tungtvæjende offentlig interesse i udbredelse af dokumentet. Undtagelserne finder kun anvendelse i den periode, hvor beskyttelsen er begrundet i dokumentets indhold, ligesom undtagelserne kan være tidsbegrænsede.

Forordningen fastsætter endvidere undtagelsesbestemmelser for dokumenter udarbejdet af en institution til internt brug eller modtaget af en institution, og som vedrører en sag, hvori der endnu ikke er truffet afgørelse af institutionen, hvis dokumentets udbredelse ville være til alvorlig skade for institutionens beslutningsproces, med mindre der er en tungtvæjende offentlig interesse i udbredelse af dokumentet. Tilsvarende bestemmelser gælder dokumenter, der indeholder meningstilkendegivelser til internt brug som led i drøftelser og indledende konsultationer inden for en institution.

Danmark arbejder i Rådets informationsarbejdsgruppe for en liberal anvendelse af aktindsigtsforordningen, herunder at anvendelse af undtagelsesbestemmelserne bør ske ud fra en konkret vurdering af indholdet i de pågældende dokumenter i forhold til forordningens bestemmelser. Danmark lægger i disse afvejninger stor vægt på hensynet til den offentlige interesse i udbredelse af dokumenter. Endvidere tillægges ombudsmandens vurderinger en særlig vægt.

Spørgsmålet er endvidere genstand for drøftelser i Konventet om EU's fremtid.

Spørgsmål og svar vedrørende B 9*Spørgsmål 1:*

Hvad har regeringen gjort for at få indført en registrering og en adfærdskodeks for betalte lobbyisters virksomhed af mindst samme kvalitet som i den amerikanske »The Lobbying Disclosure Act of 1994«?

Spørgsmål 2:

Hvad har regeringen gjort for at få indført regler, som sikrer at betalte lobbyister ikke indgår i de lovforberedende komiteer og udvalg m.v., som er en del af Europa-Kommissionens administration, og for at sikre, at der er en klar adskillelse mellem forvaltningen og lobbyisterne?

Svar:

Det er regeringens holdning at beslutningsprocedurerne i EU skal være åbne for alle der ønsker at bidrage med forslag og synspunkter eller information. Men at registrere aktørers virksomhed virker unødigt kompliceret og ikke nødvendigvis som den bedste afspejling af grundlæggende demokratiske principper, herunder foreningsfriheden. Regeringen skønner det ikke hensigtsmæssigt at registrere diverse aktørers virksomhed.

Kommissionen har en lang tradition for at gennemføre høringer af eksterne parter i forbindelse med formuleringen og gennemførelsen af sine politikker. Kommissionens hvidbog om nye styreformer i EU fra 2002 lægger op til forbedringer på dette punkt. Som opfølgning på hvidbogen fremlagde Kommissionen i 2002 konkrete forslag om høringer, herunder adfærdskodeks for høringer. Regeringen har støttet dette tiltag, herunder at der fastlægges klare kriterier for, hvornår en organisation formelt er berettiget til at blive hørt om nye forslag.

Kommissionen har vedtaget generelle principper og minimumsstandarder for høringer af ikke-institutionelle interesserede parter med anvendelse fra 2003. Endvidere fastlægger Kommissionen i sin meddelelse fra 2002 om *indhentning og anvendelse af ekspertrådgivning* centrale principper og interne retningslinier til Kommissionens tjenestegrene vedrørende indsamling og brug af ekspertrådgivning i alle faser af Kommissionens politikplanlægning. Endelig blev Coneccs-databasen (Consultation, European Commission and Civil Society), der indehol-

der oplysninger om organisationer i civilsamfundet, som er aktive på europæisk plan, samt de rammer som Kommissionen bruger til at høre civilsamfundet, fuldt operationel i juni 2002. Den danske regering støtter alle disse tiltag.

Spørgsmål og svar vedrørende B 10*Spørgsmål 1:*

Hvad har regeringen gjort for, at der indføres samme stemmeregler i komiteerne som i EU's Ministerråd?

Spørgsmål 2:

Hvad har regeringen gjort for at få antallet af komiteer beskåret og for at få fastslået, at disse komiteer ikke kan træffe beslutninger om lovgivning, men kun administrative afgørelser?

Spørgsmål 3:

Hvad har regeringen gjort for at få indført åbenhed om komiteernes møder og offentlig adgang til referater fra møderne herunder oplysninger om landenes holdninger og stemmeafgivning?

Spørgsmål 4:

Hvad har regeringen gjort for at få indført tidsfrister, som sikrer, at vedtagelser i en komite først kan finde sted, når de nationale parlamenter har haft mindst 14 dage til at behandle sagen, og således at regeringen forinden har haft mindst 14 dage til at behandle sagen?

Spørgsmål 5:

Hvad har regeringen gjort for at sikre, at forslag og ændringsforslag gennem hele komiteproceduren er offentligt tilgængelige?

Spørgsmål 6:

Hvad har regeringen gjort for at sikre, at ethvert forslag som behandles i en komité, til en hver tid - dvs. på alle stadier af behandlingen - skal kunne indbringes for Ministerrådet af et medlemsland?

Svar:

Rådets komitologi-afgørelse fra 1999 udgør set med danske øjne en betydelig forenkling og forbedring i forhold til afgørelsen fra 1987. Følgende elementer kan fremhæves:

Der blev opstillet retningslinier for komiteernes arbejde og sagsområder. Desuden er der blevet vedtaget en standardforretningsorden for komiteerne.

Der blev indført et retligt krav om regelmæssig underretning af Europa-Parlamentet, ligesom Parlamentet skal have tilsendt blandt andet dagsordener for udvalgenes møder, afstemningsresultater og mødeprotokoller samt lister over de myndigheder og organer som de personer, der repræsenterer medlemsstaterne, kommer fra.

Åbenheden forbedres. Kommissionens regler for aktindsigt dækker komiteerne. Der offentliggøres lister over alle komiteer i EF-tidende.

Rådet er i gang med at implementere 1999-afgørelsen på komiteerne, således at der hersker et klart og gennemskueligt system for komiteernes procedurer. Danmark arbejder aktivt for, at denne implementering finder sted snarest muligt, og gerne under det nuværende formandskab.

Ændringer og forenklinger af komitesystemet diskuteres også i Konventsregi. Regeringens repræsentant i EU-Konventet har foreslået en yderligere forenkling af regler og procedurer for de af Kommission nedsatte komiteer. Det danske udgangspunkt er gennemsigtighed og enkelhed.

Spørgsmål og svar vedrørende B 11

Spørgsmål 1:

Har regeringen rettet henvendelse til Europa-Kommissionen for at få denne til at indskærpe over for sine embedsmænd, at det ikke er deres opgave at drive lobbyvirksomhed med henblik på at påvirke national lovgivning?

Svar:

Embedsmændene i de Europæiske Institutioners primære opgave er at forvalte EU's politikker. Regeringen skønner det dog ikke hensigtsmæssigt at sætte grænser for EU-embedsmænds kontakt og dialog med offentligheden eller med andre aktører.

Spørgsmål og svar vedrørende B 13

Spørgsmål 1:

Har regeringen rettet henvendelse til Rådet for at sikre åbenhed, herunder møder for åbne døre, i den fælles beslutningstagen efter Amsterdam-traktatens artikel 251 (TEF)?

Svar:

Efter beslutningen på DER i Sevilla om åbne rådsdrøftelser, når Rådet lovgiver i henhold til proceduren for fælles beslutningstagen, har regeringen i første omgang koncentreret sig om implementering af denne vigtige beslutning. Under det danske formandskab blev der således gennemført hele 30 åbne drøftelser i Rådet, hvilket udgør mere end en fordobling i forhold til tidligere formandskaber.

Regeringen vil i Konventet og under den kommende regeringskonference arbejde for at skabe rammerne for at kunne tage yderligere skridt mod mere åbenhed i EU-samarbejdet.

Spørgsmål og svar vedrørende B 14

Spørgsmål 1:

Har regeringen rettet henvendelse til EU for at foreslå, at der gennemføres alternative videnskabelige vurderinger af virksomhedernes ansøgninger om godkendelse af produkter eller virksomhedernes ansøgninger om dispensationer fra eksisterende EU-regler?

Svar:

Kommissionen er forpligtet til at sørge for, at de videnskabelige komitéer sammensættes på en pluralistisk måde, det vil sige med repræsentation af flest muligt forskellige synspunkter og aktører inden for det givne område. Det er regeringens opfattelse, at Kommissionen efterlever denne pligt.

De videnskabelige komitéer har desuden alene en rådgivende funktion. Der er allerede i dag mulighed for, at en medlemsstat, der er utilfreds med en ekspertvurdering, selv lader en alternativ ekspertvurdering udarbejde og præsenterer resultatet i den relevante komité.